

Opgave 3 De onthutsende waarheid

19 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een weergave van de introspectietheorie van Descartes: volgens Descartes is zelfkennis door introspectie het onderzoeken van je innerlijk met als opbrengst een onfeilbaar en alwetend inzicht 1
- een weergave van kritiek op de introspectietheorie van Descartes met Fallon als voorbeeld: Fallon heeft een scan nodig om tot zelfkennis te komen en introspectie is dus niet onfeilbaar / alwetend 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens de introspectietheorie van Descartes krijgen we zelfkennis door bij onszelf naar binnen te kijken, een vorm van innerlijke waarneming. We 'zien' dan met een innerlijk oog welke eigenschappen we hebben. We zijn daarbij onfeilbaar en alwetend: niets blijft verborgen voor het innerlijk oog 1
- Volgens de introspectietheorie van Descartes zijn wij feilloos als wij ons innerlijk inspecteren. Bovendien kunnen we alles omtrent onszelf weten. Fallon had echter een scan nodig om te ontdekken dat hij egoïstische gevoelens en risicovolle neigingen had. Klaarblijkelijk bleven deze gevoelens eerder verborgen voor Fallons innerlijke oog. Hieruit kun je afleiden dat introspectie niet onfeilbaar is en dat je door introspectie niet alles over jezelf te weten kunt komen 1

20 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat de manier waarop Fallon-als-persoon zichzelf leert kennen, aansluit bij de deliberatietheorie van Moran: zoals volgens Moran een persoon zelf redenen afweegt om tot een oordeel te komen, zo bepaalt Fallon zelf zijn standpunt over de diagnose 1
- een weergave van Morans kritiek op de introspectietheorie: voor zelfkennis kijk je niet (passief) naar binnen, maar (actief) naar buiten 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Morans deliberatietheorie is een persoon zelf het best in staat om te bepalen wat hij van een bepaalde zaak moet denken. Door te delibereren over de verschillende kanten van een zaak, komt een persoon erachter wat hij vindt. Delibereren wil zeggen dat je actief alle voors en tegens van een mogelijk standpunt tegen elkaar afweegt. Uiteindelijk is het dan jouw zaak welk standpunt je inneemt. Jij bent wat jezelf betreft de autoriteit en jij bepaalt welke redenen voor jou doorslaggevend zijn. Dit is precies wat Fallon doet. Hij gaat zelf als persoon delibereren over de diagnose en bepaalt zijn standpunt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

- Volgens Moran gaat zelfkennis niet over bij jezelf naar binnen kijken, maar juist over naar buiten kijken. Je bent geen passieve waarnemer van je eigen mentale toestanden, maar je bepaalt actief je eigen oordelen door een rationele afweging te maken op basis van gebeurtenissen buiten jou, in de wereld 1

21 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat:

- een weergave van wat een impliciet oordeel is: een oordeel dat op een stereotype is gebaseerd waarvan men zich niet bewust is 1
- een uitleg dat impliciete oordelen een probleem zijn voor Morans opvatting over zelfkennis: impliciete oordelen bepalen onbewust het gedrag van iemand die zichzelf wil leren kennen, waardoor ze actieve, rationele zelfbepaling (deliberatie) in de weg staan 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Een impliciet oordeel is een oordeel over iets of iemand waar we ons niet bewust van zijn. Het oordeel is gebaseerd op een stereotype, maar we hebben er zelf geen weet van dat we zo denken 1
- Een persoon die zichzelf onderzoekt, ziet een impliciet oordeel stelselmatig over het hoofd. Maar het impliciete oordeel bepaalt wel het gedrag en de overtuigingen van die persoon. Juist omdat een impliciet oordeel niet toegankelijk is voor de persoon, is zijn of haar deliberatie niet meer actief en rationeel, want er spelen onbewuste stereotypes mee. Zelfkennis zoals Moran dit opvat, wordt dus bemoeilijkt door impliciete oordelen 1

22 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat Hobbes een persoon als Fallon niet zou beschouwen als iemand met een afwijkende natuur: Hobbes meent dat de mens van nature zelfzuchtig is en gericht op zelfbehoud.

voorbeeld van een goed antwoord:

Het mensbeeld van Hobbes is negatief. Hobbes denkt dat de mens van nature zelfzuchtig is. De mens van Hobbes heeft geen interesse voor de belangen van andere mensen. Mensen als Fallon zijn van nature zelfzuchtig. Hobbes zou hier niet van opkijken: hij verwacht juist dat de meeste mensen een dergelijke natuur hebben.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg welke kritiek Rousseau zou hebben op Fallons overtuiging dat hij van nature asociaal en egoïstisch is: Rousseau meent dat we van nature goedaardig zijn, maar dat onze goede natuur bedorven wordt door de invloed van de maatschappij.

voorbeeld van een goed antwoord:

Fallon is ervan overtuigd dat hij van nature asociaal en egoïstisch is. Volgens Rousseau echter is de mens niet van nature slecht, maar juist goed. We worden egoïstisch en asociaal door de fnuikende invloed die de maatschappij op ons heeft: we worden zelfzuchtig omdat we bijvoorbeeld indruk willen maken op andere mensen en omdat we meer bezit willen vergaren dan we nodig hebben.

24 maximumscore 2

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat Fallon volgens Sartre te kwader trouw is: Fallon schuift zijn verantwoordelijkheid af op zijn natuur 1
- een uitleg dat Fallon volgens Sartre authentiek kan zijn door een radicale keuze te maken over de manier waarop hij met zijn misdadige brein omgaat 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Sartre moeten mensen zelf in alle oprechtheid keuzes maken zonder zich te laten leiden door een aangeboren natuur. Fallon meent dat zijn asociale gedrag een voldongen feit is: er valt niets te kiezen. De natuur heeft hem geen keuzevrijheid gegeven. Hij beschouwt zichzelf als een biologisch toestel met een bepaald karakter dat bepaald wordt door de bouw van het brein. Volgens Sartre ontloopt Fallon met deze verklaring zijn verantwoordelijkheid en daarom is hij te kwader trouw 1
- Fallon zou volgens Sartre authentiek zijn als hij een radicale keuze maakt. Hij zou bijvoorbeeld kunnen proberen om niet te handelen vanuit zijn neigingen die voortkomen uit zijn misdadige brein. Maar hij zou ook kunnen besluiten om een leven te leiden dat juist in overeenstemming is met zijn misdadige brein. Zolang uit de wijze waarop hij met zijn eigen misdadige brein omgaat, blijkt dat hij de volledige verantwoordelijkheid op zich neemt 1

Vraag	Antwoord	Scores
25	<p>maximumscore 2</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een weergave van de drie vormen van erkenning die Honneth onderscheidt: liefde, respect en sociale waardering 1 • een uitleg dat de autonomie van psychopaten door de overheid actief gewaarborgd moet worden door omstandigheden te creëren waarin zij erkend worden 1 <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Honneth onderscheidt liefde, respect en sociale waardering. Deze drie vormen van erkenning geven respectievelijk zelfvertrouwen, zelfrespect en zelfwaardering 1 • Volgens Honneth kun je pas autonoom zijn als je erkend wordt. Als deze erkenning ontbreekt, moet bijvoorbeeld de overheid actief zorgen voor een situatie waarin erkenning plaatsvindt. Zo zouden teruggetrokken psychopaten juist bij de samenleving betrokken moeten worden en een taak moeten krijgen waarin zij hun eigenschappen op een positieve manier kunnen inzetten zodat zij daar waardering voor kunnen krijgen 1 	
26	<p>maximumscore 4</p> <p>Een goed antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat het testen van alle mensen bij de geboorte een aantasting is van de negatieve vrijheid: negatieve vrijheid is de afwezigheid van externe dwang en verplicht testen is een vorm van dwang 1 • een uitleg dat het genetisch testen bij de geboorte de positieve vrijheid van kinderen met een misdadig brein kan versterken: door steun van de overheid kunnen deze kinderen later beter zelf bepalen wat ze willen zijn in plaats van bepaald te worden door hun misdadig brein 1 • een argumentatie of Fallons genetische test wenselijk is met: 2 <ul style="list-style-type: none"> – een afweging tussen positieve en negatieve vrijheid, en – het begrip ‘rechtvaardigheid’ <p>voorbeeld van een goed antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Volgens Fallon moet je mensen met een misdadig brein vanaf de geboorte omringen met de nodige zorg. Dit is alleen mogelijk als je alle burgers test zodat je weet wie deze zorg nodig heeft. Wil de overheid de zekerheid dat alle kinderen worden getest, dan zal zij het testen van alle kinderen verplicht moeten stellen. Maar dit is een aantasting van de negatieve vrijheid. Negatieve vrijheid wil zeggen dat de overheid zich niet bemoeit met de burger. Als de overheid bepaalt dat alle kinderen moeten worden getest, dan is dat een duidelijke vorm van overheidsbemoeienis 1 	

Vraag	Antwoord	Scores
	<ul style="list-style-type: none"> Als de overheid haar burgers helpt om zich te ontwikkelen, dan spreken we van positieve vrijheid. Als de overheid kinderen met een misdadig brein omringt met zorg, dan zullen deze kinderen tenminste in staat zijn om een normaal leven te leiden. De genetische test is een noodzakelijke maatregel om kinderen de noodzakelijke zorg te kunnen verlenen. Het testen van kwetsbare kinderen kan daarom gezien worden als versterking van hun positieve vrijheid 	1
	<ul style="list-style-type: none"> Ik ben een voorstander van positieve vrijheid boven negatieve vrijheid. Volgens mij creëert negatieve vrijheid een veel grotere ongelijkheid tussen mensen dan nodig, terwijl positieve vrijheid die ongelijkheid juist kan verminderen. Niet iedereen verkeert in dezelfde omstandigheden: sommigen worden geboren met een misdadig brein, zoals blijkt uit Fallons verhaal. Wat mij betreft houdt rechtvaardigheid in dat iedereen ongeacht afkomst, intelligentie, of wat dan ook gelijke kansen heeft en binnen zijn of haar mogelijkheden een normaal leven kan leiden. Ik vind Fallons genetische test dus wenselijk, mits deze inderdaad leidt tot de juiste zorg voor kinderen met een misdadig brein 	2
of	<ul style="list-style-type: none"> Ik ben een voorstander van negatieve vrijheid boven positieve vrijheid. Positieve vrijheid heeft volgens mij het gevaar dat de overheid gaat bepalen wat burgers echt willen en wat een normaal leven is. Terwijl negatieve vrijheid ervoor zorgt dat niemand belemmerd wordt om te doen en laten wat hij of zij wil. In het geval van genetisch testen op de mogelijkheid van een misdadig brein wordt de negatieve vrijheid van burgers aangetast. Als vervolgens blijkt dat iemand een misdadig brein heeft, moet hij of zij bovendien een of ander zorgprogramma volgen om toch een normaal leven te leiden. Dergelijke extreme dwang vind ik onverenigbaar met wat ik versta onder rechtvaardigheid. Wat mij betreft is het rechtvaardig als het iedereen vrij staat om zijn leven naar eigen inzicht in te vullen, zonder dat de overheid gaat bepalen wat iemand 'nodig heeft' om een 'normaal' leven te leiden. Ik vind Fallons genetische test dus niet wenselijk 	2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat een uitleg dat de mens bij het genetisch testen van kinderen een dubbelzinnige houding heeft ten aanzien van techniek: enerzijds is het testen een handig hulpmiddel voor onze gezondheid en anderzijds kan het als een bedreiging van onze vrijheid gezien worden.

voorbeeld van een goed antwoord:

We hebben bij het genetisch testen van kinderen een dubbelzinnige houding ten aanzien van nieuwe technieken. Als we kinderen testen, verzamelen we informatie die van heel persoonlijk aard is. Het genenpatroon bevat informatie over ons die essentieel is voor wie wij zijn en geeft dus enerzijds informatie over bijvoorbeeld de kans om ziekten vroegtijdig op te sporen en te behandelen. Maar dat we dankzij deze nieuwe techniek gemakkelijk essentiële informatie over mensen kunnen verkrijgen, is anderzijds verontrustend: de genetische informatie over personen kan bijvoorbeeld zonder dat we het weten, worden misbruikt door overheden of commercie.

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 4 juni te accorderen.

Ook na 4 juni kunt u nog tot en met 9 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.